

Handläggare
Boel Noro Svärd
Telefon: 08-50826755

Till
Fastighetsnämnden
2024-09-24

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Remissvar

Förslag till beslut

Fastighetsnämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har tagit fram förslag till *Program för de mänskliga rättigheterna* för stadens samtliga bolag och förvaltningar. Programmet har skickats ut på remiss till flera av stadens nämnder, däribland fastighetsnämnden. Remisstiden sträcker sig till 2024-10-03.

Programmet för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) ska vägleda och styra arbetet med MR-frågor i staden. Programmet är övergripande och anger tre stycken fokusområden som utgör förutsättningar för att arbetet ska utvecklas; kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande. Programmet anger också en metod som kan användas för att utveckla och utvärdera MR-arbetet. Till programmet kommer ett antal handlingsplaner att ta fram som särskilt syftar till de grupper som idag riskerar att inte få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. MR-arbetet ska integreras i stadens ordinarie processer och ledningssystem.

Fastighetskontoret är positiva till det nya programmet i sin helhet. Det är positivt att staden förtydligar de ambitioner som finns för arbetet samt de arbetssätt och den struktur som ska användas av verksamheterna. Programmet är av lagom längd och detaljeringsgrad för att vara kommunikativt användbart. Kontoret ser även de valda fokusområdena och modellen som presenteras som relevanta och användbara. Det är även positivt att programmet kompletteras med handlingsplaner för de grupper som riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda.

Kontoret betonar vikten av att de handlingsplaner som tas fram integreras i stadens verksamhetsplanering. För att mål och aktiviteter från handlingsplanerna ska nå hög genomförbarhet behöver de inkluderas i kommunfullmäktiges budget. Gemensamma satsningar där flera förvaltningar får liknande uppdrag samma år kan ge större resurseffektivitet. Kontoret ser det även som positivt om dessa handlingsplaner kommer till tidigt i arbetet med programmet.

När programmet är beslutat ser kontoret ett behov av gemensamma kommunikations- och utbildningsinsatser som förvaltningarna kan ta del av.

Slutligen efterfrågar kontoret ett förtydligande av hur uppföljning av MR-programmet, Programmet för tillgänglighet och delaktighet – som fortsatt kommer att gälla – samt målet i det nya Miljöprogrammet om *en rättvis och inkluderande omställning* ska göras, då dessa delvis går in i varandra.

Ärendet

Bakgrund

De mänskliga rättigheterna utgår ifrån FN:s deklaration om mänskliga rättigheter som slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Exempel på grundläggande fri- och rättigheter är: rätten till utbildning, bostad, arbete, delaktighet i samhället och frihet från hat, hot och våld. Rättigheterna är odelbara och ingen rättighet är viktigare än någon annan.

Stadsledningskontoret har tagit fram ett förslag till *Program för de mänskliga rättigheterna* (MR-program) för staden. Programmet har skickats ut på remiss till flera av stadens nämnder, däribland fastighetsnämnden. Remisstiden sträcker sig till 2024-10-03.

Programmet beskriver hur arbetet med mänskliga rättigheter ska gå till i staden och beskriver ett antal arbetssätt och förhållningssätt som ska gälla. Ett av syftena med programmet är att stadens nämnder och bolag ska intensifiera sitt arbete med mänskliga rättigheter. Arbetet ska vara systematiskt och sammanhållet.

Målet med programmet är att Stockholm stad ska vara en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism. Programmet ska införlivas i ordinarie processer och ledningssystem och följas upp i dessa såväl som i särskild uppföljning gjord av stadsledningskontoret baserat på verksamheternas rapportering i verksamhetsberättelse.

Programmet samlar arbetet med mänskliga rättigheter under samma paraply och ersätter därför ett antal program, till exempel Programmet för jämställdhet. Det görs mot bakgrund av att de mänskliga rättigheterna är ömsesidigt samverkande och odelbara. Dock kommer ett antal handlingsplaner att tas fram som syftar särskilt till att tillgodose de mänskliga rättigheterna för de grupper som idag riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda och där det idag finns skillnader i livsvillkor.

Handlingsplaner kommer att tas fram för:

- Att motverka rasism
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- De nationella minoriteternas rättigheter
- Ett jämställt Stockholm
- Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (hbtqi)
- Romsk inkludering

Det uppdaterade program som nyligen tagits fram för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning kommer fortsätta gälla.

Programmet anger att ett rättighetsbaserat arbetssätt ska användas. Följande steg är centrala för ett rättighetsbaserat arbetssätt:

1. Identifiera de mänskliga rättigheter som det aktuella verksamhetsområdet ska tillgodose.
2. Identifiera villkor och förutsättningar för individer och grupper som berörs av verksamheten.
3. Vad kan verksamheten göra för att se till att rättigheterna respekteras? Hur kan verksamheten utvecklas och anpassas för att passa alla stockholmare? Hur kan diskriminering förebyggas och motverkas?

Programmet för mänskliga rättigheter har tre stycken fokusområden, valda utifrån att de utgör förutsättningar för att arbetet med mänskliga rättigheter ska fungera och ta kliv framåt. Dessa är; kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande.

Fastighetskontoret
Verksamhetsstöd

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Kunskap och information: Detta fokusområde syftar till att verksamheter ska ha den kunskap om mänskliga rättigheter och skillnader i livsvillkor som de behöver för att tillgodose MR i sin verksamhet. Alla medarbetare ska ha grundläggande kunskaper om mänskliga rättigheter. Specifika kunskaper ska finnas utefter behov.

Detta fokusområde handlar också om att medborgare ska ha kunskap om sina rättigheter, till exempel rätten att få kommunicera på sitt språk i ärenden med staden.

Välfärd och service: I stadens utförande av välfärd och service ska mänskliga rättigheter respekteras och upprätthållas. Det gäller även stadsutvecklingsprocessen och tillgången till offentliga rum och stadens lokaler.

Deltagande och inflytande: Detta fokusområde innebär att medborgare ska få vara delaktiga och ha inflytande, särskilt grupper som riskerar att inte få sina röster hörda. Detta kan göras med till exempel medborgardialoger. De råd som finns i staden, till exempel funktionshinderråden, ska involveras i genomförandet av programmet.

En modell, i form av en trappa som beskriver olika steg i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna, har även tagits fram. Modellen ska inte ses som statisk eller universell, utan som ett stöd för att identifiera olika steg och delar av ett MR-arbete. Modellen kan också vara till hjälp för att bedöma och följa upp en verksamhets arbete och för att förstå vad som är nästa steg i utvecklingsarbetet. Ett utvecklingsarbete är inte alltid linjärt och behöver inte följa trappstegens ordning.

Kontorets analys

Fastighetskontoret är positiva till det nya programmet i sin helhet. Kontoret berörs av alla tre fokusområden och det pågår arbete inom dessa, såväl som inom merparten av trappstegen i modellen.

Kontoret är positiva till att programmet förtydligar stadens ambitioner i arbetet och pekar ut de arbetsätt och metoder som ska användas. Kontoret är även positiva till att MR-arbetet ska integreras i stadens ordinarie processer och ledningssystem och betonar vikten av att mål och aktiviteter i framtida handlingsplaner inkluderas i verksamhetsplanering och kommunfullmäktiges budget. Detta för att ge bästa möjliga förutsättningar för genomförbarhet. Gemensamma satsningar där flera förvaltningar får liknande uppdrag samma år kan ge större resurseffektivitet. Kontoret ser det även som positivt om dessa handlingsplaner kommer till tidigt i arbetet med programmet.

Vidare anser kontoret att programmet är av lagom längd och detaljeringsgrad för att vara kommunikativt användningsbart. De fokusområden som har valts och metoden som presenteras är relevanta och användningsbara.

När programmet är beslutat ser kontoret ett behov av gemensamma kommunikations- och utbildningsinsatser som förvaltningarna kan ta del av.

Kontoret efterfrågar slutligen ett förtydligande av hur uppföljning av MR-programmet, Programmet för tillgänglighet och delaktighet, som kommer fortsätta gälla, samt målet i nya Miljöprogrammet om *en rättvis och inkluderande omställning* ska göras, då dessa målområden delvis går in i varandra.

Slut

Bilagor

1. Stadsledningskontorets förslag till *Program för de mänskliga rättigheterna*

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Kindberg, Fastighetsdirektör	2024-09-10
Olga Ekstam, Avdelningschef	2024-09-09